

Gyöngyszemek 18.

Gátak (Róm 5,15b.)

Emlékszünk még az évekkel ezelőtti devecseri, vörös-iszap katasztrófára? Hatalmas, mérgekkel telített tároló gátja szakadt át és a kifolyó méregtömeg három községre áradt szét, elpusztítva növényzetet és megölve embereket. Iszonyatos képeket láthattunk a vörösbarna lében fuldokló háziállatokról, elpusztított kertekről, jajveszékkel emberekről, lakhatatlanná lett házakról. Évtizedeken át ez a gát védte-óvta a környék lakosait a gyártás termékeiből felgyülemlett mérges iszaptól, de most, átszakadva, a rémes halált ontotta rájuk.

1.

Csak borzadállyal merünk arra gondolni mi maiak, hogy milyen szilárdan hittek őseink az Ádám által felszakított gát következtében minden emberre kiáradt büntömegről szóló tanításban. Vagy ahogy azt szaknyelven nevezték: az eredendő bűnben. Pedig – ha más szavakkal is, – de erről beszél az első emberpár paradicsomi vétségének esete. Isten a teremtéskor nem csak szabad műveléssel, együttes munkával bízta meg őket, hanem már eleve gátat is szabott, amely védelmükre lett volna. A „gát“ volt a kertnek az a bizonyos egy fája, amelyet Isten eleve kivont hatáskörük alól. S ez felbosszantotta őket. Áttörték a gátat, ettek a fáról. Ami védelmükre szolgált eredetileg, annak szétrombolása minden átkos következményét önkényesen vállalták magukra. Kárvallottjai nem csupán ők lettek, hanem utódaik is, még pedig igen keményen. Ahogy ezt Pál apostol megfogalmazta: „annak az egynek vétke miatt sokan haltak meg“.

Nem csoda, ha az idők haladtával egyre hevesebb támadások érték ezt a sokak szerint „antikvált“ bibliai tanítást. Egy hazánkfiáról tudunk, aki német főiskolán azt tanította, hogy itt nem másról, mint az ember szexuális érettsége felfedezéséről és annak önállóságáért vívott harcáról van szó. Se szeri-se száma a manővereknek, amelyekkel megpróbáltuk kikerülni, sőt megkérdőjelezni a gátszakadást és annak következményeit. Pedig a gát átszakadt, amit nehéz lenne letagadni. Éva és a kígyó „egyességéből“ ember és állat egymás mardosása lett; a csodásan istenteremtette „minden élők anyjából“ csak szenvedés árán jön elő új élet; az Ádám-Éva gondtalan szimbiózisa helyett teherré válik a földdel, a gyomokkal és a tövisekkel való kínlódás és a földbe való könyörtelen végérvényes visszatérés. Az isteni nagy közösség óvó biztonsága és nyíltsága helyett megjelenik a félelem, a szégyen és az elidegenedés, mint az életet beárnyékoló valóság. Ezt „örököltük“ és ezzel a teherrel járjuk végig egész életünket, függetlenül attól, hogy ezt elfogadjuk vagy egy életen át lázadozunk-hadakozzunk ellene.

A gát átszakadt és szerte kiáradt mögüle mindaz a szenny, amelyet Isten elleni lázadásunk halmozott fel. A szennynek mindig is megpróbált nevet adni a Szentírás. Galáciai levelében Pál nem kevesebb, mint 3 terjedelmes versen át sorolja föl ennek egyes összetevőit (5,19-21), s azt mondja róluk, hogy akiket életükben ezek közül csak egy is jellemez, „nem öröklék Isten országát“. Azaz azok végkép kizárják magukat abból az istenteremtette közösségből, amelynek Ádám is részese maradhatott volna. De nem csak ők az érintettek: nyög és szenved miattuk a kizsákmányolt föld, a megkínzott és kiirtott állatvilág, a lenézett vagy megvetett embertárs, az ember fizikai létének állandó veszélyeztetettsége, a munka értelmetlenné válása, az emberi élet kezdetének és végének saját kézbe venni akarása. S ezzel még ki se merítettük azt a szenny-tömeget, amely mindenképpen halált hozóan zúdult szét ránk.

Átszakított gátak világát éljük. S ezt nem csak azért mondom, mert a devecserihez hasonlóan nemrég Brazíliában is átszakadt egy ehhez hasonló méregiszap-tároló, amely százak halálát okozta. De szinte nincs az életünknek olyan területe, amelyen ne igyekeznénk gátak szakítására. Gondoljunk csak az emberi élet kezdetéről folytatott

gigászi küzdelemre. Isten azért termékenyít meg bennünket, hogy abból élet fakadjon, s azt erős törvénnyel, gáttal védi. És mi szinte felújjongunk, és azt nagy sikerünként könyveljük el, amikor egy-egy újabb gátat sikerül átszakítanunk. Vagy gondoljunk az emberi élet végére! Még néhány nemzedékkel ezelőtt tisztelettel ragaszkodtunk ahhoz, hogy „...senki sem él önmagának és és senki sem hal önmagának...” (Rm 14,7) és Isten kezéből fogadtuk a hazahívó szót is. Milyen végzetes, robbanásszerű gátszakadás korát éljük, amelyben civil hatalmasságok bírósági döntésre viszik, hogy mindenkinek egyformán van joga – nem az élethez, hanem – az önmaga elpusztításához !

2.

Ebbe az így beszennyezett és megfertőzött világunkba küldte el Isten az ő Fiát. Amit újra csak nagy isteni csodaként élhetünk meg. Hiszen az Atyánál levő Fiút senki sem kényszerítette arra, hogy ennyire megalázkodjék. Minden oka meg volt arra, hogy tiltakozzék a szennyel borított világgal való azonosulása ellen. Éppen az ellenkezője történt: önként vállalta velünk ezt a közösséget. Az egyik őskeresztény himnusz szerint (Fil 2,5-11) „megalázta magát és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig“. Isten ezért nem taszította el magától, hanem éppen ellenkezőleg, „felmagasztalta“ őt. Vele „az Isten kegyelme és ajándéka még bőségesebben kiáradt az egy ember, a Jézus Krisztus által sokakra.“ Ádám gátszakítását Isten megszüntette és így árasztotta ki kegyelmét ránk, akik még mindig a gátszakadás következményeit nyögjük. Sokkal bőségesebb ez a kiáradás, mint ahogy az az Ádám esetében történt, mert azé a halálhoz vezetett, Isten kegyelme és ajándéka pedig az életet szolgálja.

Hogy könnyebben megértsem a kiáradás felbecsülhetetlenül nagy ajándékát, – furcsa módon –, mindig Egyiptom és a Nílus jut eszembe. Földünknek ez a csaknem hétezer kilométer hosszú folyója mentén alakult ki a föld egyik legrégebbi civilizációja, a minden nyáron visszatérő áradásoknak köszönhetően. A víz nem ismert határokat, gátakat, kilépett széles medréből és néhány milliméter vastag hordalék iszapot árasztott szét, amelyet Burunditól kezdve szorgalmasan gyűjtött. Évezredekig ez biztosította a völgyben lakó népek élelmét és tette Egyiptomot például a római birodalom legfontosabb gabonaszállítójává. Szemre ez is szennynek tűnt, mégis az életet szolgálta. Nem csoda, ha a nílusi népek, az áradások haszonélvezői, Hapi néven még istenséggént is tisztelték a folyót, hiszen neki köszönhették az életüket tápláló, mindennapi kenyerüket.

Nos, ilyen életet tápláló az Isten kegyelme és ajándéka. Az Ádám által átszakított gát ontotta magából az istentelenség minden szennyét, annak következménye a halál lett. A folyó áradása viszont, sok szennyet összehordva, azt az élet szolgálatába állította. Az iszap szétáradt, megtermékenyítette a földeket, hogy azok méltóképpen tudjanak kenyérral ellátni milliókat. Így még a szenny is Isten gondoskodó szeretetének jelévé vált. Hosszú lenne elősorolni mindazokat a nemzedék-milliókat, amelyek olyan nagy hálával és köszönettel éltek az Isten kiáradt kegyelmével.

3.

A bibliai elbeszélés kígyója azt ígérte Ádáméknak, hogy „olyanok lesztek, mint az Isten.“ És úgy látszik, ez az ígélet igen mélyen a zsigereikbe is vésődött. Utánozni kezdték Istent, legalább is abban, amit ők fontosnak tartottak. Így specializálták magukat határok, mezsgyék, falak vonására és felállítására. Főként pedig a – gátépítésre. Megszámlalhatatlanul sok határ választ el bennünket nem csak egymástól, de Istentől is. Mezsgyék és korlátok közé szorulunk és szorítunk másokat is. Falak és kerítések erődítményekké tornyosulnak a szegény és a gazdag, a szép és nem szép, a fehér és a fekete, az én pártomon és az ellenkező véleményen levő, az előkelő és a proletár között. Babelben már égig érő akar lenni a torony, míg a mágnástól kövér bankszámla tartja távol a napi bérből megélni alig is tudót.

A Nílus völgyébe is bevonult a gátépítési szándék, még hozzá a vízszint ingadozásoktól való függetlenség, a gazdasági kiszámíthatóság, a természet igába fogása és az utópisztikus jólét ígéretével. Ami jót Isten az ő teremtési rendjében megmunkálásra és használatra adott, azt a 19. században kezdték tehernek érezni, s elhatározták a felülírását. Megépült a „régí“ majd a „nagy“ asszuáni gát gigantikus méreteivel, a technikai világ csodálatától kísértén.

Csak a nílusvölgyi embereknek nagy árat kellett ezért fizetniök. Százezer ember vesztette el nemcsak a lakhelyét, de az életterét is, hogy a víztárolónak helyet adjon. A gát visszatartja a földeket eddig megtermékenyítő iszapot és Egyiptom ma a föld legtöbb műtrágyát elhasználó államává lett. Az iszaphiányt még a halállomány is megsínylette és az egész Földközi tenger vize is szegényebb lett halban. A folyó deltája rombolása következtében az ország megművelhető területének hatvan százalékát elveszítette. Egyiptom ma gabonabehozatalra szorul. Eddig alig ismert betegségek léptek fel, kínozza a nílusvölgyi embereket és a tenger sós vize is behatolt az egykor oly hasznos, életadó folyóba.

Nem a káröröm, hanem az Isten teremtett világának féltése mondatja velünk, hogy Ádámék Istentől valami mást tanulhattak volna meg, mint a gátépítést. Mert a csinálhatóság, a technika oltárára sokkal többet viszünk, mint amit Isten teremtményeiért teszünk. Mert gőgünkben észre sem vesszük, hogy mi az Isten kegyelmének termékenyítő, gyógyító iszapja hiánya miatt szenvedünk. Mert komolyan se vesszük már azt az értünk szenvedő Jézus Krisztust, aki éppen erről a kiáradó isteni kegyelemről akar meggyőzni bennünket.

Devecsert és a szomszédos településeket az államnak kellett újra felépítenie. És hosszú évek után is csak részben sikerült felelősségre vonni a katasztrófa okozóit. Isten gyorsabban cselekedett és elküldte Fiát, amikor mi még bűnösök voltunk.

Gátszakításaink és gátépítéseink ismételten bajba kevernek bennünket. De itt is számíthatunk arra, akit rajtunk megesett szíve készített a megsegítésünkre. Ámen

Gémes István